

CİHAT HAKKINDA EHL-İ İSLAMA, ASKER-İ İSLAMA KÜRSİ-İ İSLAM'DAN BİR HİTAP *

Sinop Mebusu Hasan Fehmi Efendi

Sadeleştirme ve Tahric : M. Sami ÇÖLLÜOĞLU**

Öz

Osmanlı'nın son dönemlerinde yetişen Hasan Fehmi (v.1933), dini ilimler ve hukuk alanında eğitim görmüş, ilmî ve siyasî kişiliğe sahip bir şahsiyettir.¹ Sadeleştirilerek tercümesi yapılan bu risalesinde; islam dini ve tebliğinde izlenecek yol, İslam'da cihat ve cihadın hikmeti, cihadın farziyeti, cihat konusunda bireylerin sorumlulukları, cihat edenlere verilen müjdeler, şehitlik, şehit ve gazilerin rütbelerine ilişkin hususlara temas etmektedir. Cihan harbi yıllarında kaleme alınan bu risalede, askerler ve halk, dini ve milli duygular etrafında yüreklendirilmekte, düşmana karşı yapılan mücadelenin islam dini nezdindeki değeri vurgulanmaktadır. Konular ele alınırken ilgili ayet ve hadis-i şeriflere başvurulmaktadır. Risale, her türlü meşakkat, sıkıntı ve zorlukların yaşanıldığı o yıllarda, toplumda bir farkındalık meydana getirilmesi, inançsal ve toplumsal bilincin oluşturularak İstiklal mücadelesinde güçlü bir direncin kazanılması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasan Fehmi, Cihad, Kur'an, Şehitlik, Mükâfat

* Bu risale 23 sayfadan oluşmakta olup, ebadı 28x20 cm'dir. Osmanlıca kaleme alınmıştır. 1916 (Hicri1334/Rûmî1332) tarihinde İstanbul'da Matbaa-ı Amire'de basılmıştır. Risalede kısmi alıntı ve atıflarla yer verilen ayet ve hadislerin kaynakları dipnot olarak verilmiş, yer yer bilgi notları ile açıklamalar getirilmiştir. Ayetlerin Türkçeleri için Türkiye Diyanet İşleri Başkanlığı'nın (<http://kuran.diyaret.gov.tr/>) web adresinden faydalanılmıştır.

**Yrd. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, mcolluoglu@karabuk.edu.tr

¹ Bkz. Kazım Öztürk, *Türk Parlamento Tarihi II. Dönem (1923-1927)*, (Ankara: T.B.M.M Vakfı Yay,1995), c.III, s.495.

Hatibin Girişi

Cihat Hakkında Ehl-i İslâma, Asker-i İslâm'a Kürsi-i İslam'dan Bir Hitap

*Kişi için ancak niyet ettiği şey vardır.*² Kişi ne düşünür, neyi niyet ederse eline geçecek odur. Allah kulunu, tuttuğu işteki düşünce ve maksadına göre derecesiyle cennetle mükâfatlandırır. Demek oluyor ki, insanın bakışında, adım atışında her işinde bir maksadı bir dileği olması gerekir. Çünkü ceza-mükâfat (kişinin) düşünce ve maksadına göre büyür, küçülür. Öyle ise ki öyledir. İslam nazarında cihat nedir? Neden cihat ile emrolunmuştur? Hikmeti nedir? Ve ne zaman cihat farzdır? Cihatta kadın erkek bütün müslümanlara düşen vazife nedir? Paha biçilmez ve her şeyden kıymetli ve tatlı canı, din ve vatan uğrunda gözden çıkarıp feda edenlere neler verilecektir? Şehadet nedir? Gazi ve şehidin Allah Teâlâ hazretlerine karşı dereceleri ve rütbeleri nedir? Allah Teâlâ hazretlerinin gazilere ve şehitlere vereceğini vaad buyurdukları nimetler nedir? Yurdunda kalıp da (cephede) mücadeleye katılamayanların ne şekilde çalışması ve hareket etmesi gerekir? Bu hususları şu ufak risalede herkesin gözü önüne getirip, açık ve herkesin anlayacağı bir dil ile –Allah'ın yardımıyla- anlatmaya çalıştığımı göreceksiniz. Efendi kardeşim, bir kere oku, beğenmezsen daha güzelini sen yaz.

Kardeşiniz

Sinop Mebusu Hasan Fehmi

² Bkz. Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid, İbn Mâce, *Sünen*, (Beyrut: Dâru-İhyâi't-Turâsi'l-Arabiyy, tsz.) Zühd, 26, c. II, s.1453, hadis no: 4227; Ebû Abdillâh Muhammed b.İsmail, Buhârî, *el-Câmiu's-Sahîh*, (Beyrut: Dâru Tavkı'n-Necât, 1422/2001), Bed'u'l-Vahiy, 1, c. I, s. 6, hadis no: 1; Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, Ebû Dâvûd, *Sünen*, (Beyrut: el-Mektebetu'l-'Asriyye, tsz.), Talâk, 12, c. II, s.262, hadis no: 2201; Ebû Huseyn b. Haccâc el-Kuşeyrî, Muslim, *es-Sahîh*, (Beyrut: Dâru-İhyâi't-Turâsi'l-Arabiyy, tsz.), İmaret, 45, c. III, s.1515, hadis no: 45.

Hamd, mücahitlere, ebedi cennet ve büyük bir *mülk*³ hazırlayan Allah'a; salât, *vadedilen cennetle*⁴ mücahitleri müjdeleyen Muhammed'e ve ashabına olsun ki onlar *inkârcılara karşı çok çetin, kendi aralarında çok merhametlidirler. Sen onları rükû eder, secdeye kapanır halde görürsün. Allah'tan bir lütuf ve hoşnutluk ister dururlar.*⁵

Cihat Müslümanların Üzerine Farzdır

İslam dini, islamın ortaya çıkışına kadar kapalı kalmış yolları açmış ve karanlık yolları aydınlatmıştır. İslam dini, göze çekilip duran perdeleri yırtmış, önünde duran duvarları yıkmıştır. İslam dini, zulüm ve yangın içinde kasıp kavuran haksızlık ve zulmün köklerini, temellerini sökerek ortadan kaldırmıştır. İslam dini, çalışmanın, mutlu yaşamının yollarını, kurallarını göstermiştir. İslam dini, dünya üzerinde (farklı yerlerde) cahil hükümdar ve hükümetlerin (yönetimleri) altında ezilip inim inim inleyen mazlum insanlara yetişip el uzatarak kurtarmayı emreder. "...Onlarla, en güzel şekilde mücadele et..."⁶ ve "...Ona yumuşak söz söyleyin..."⁷ ayet-i kerimeleriyle beyan buyrulduğu gibi (Allah), ilk önce şefkatli, -ana-baba dili gibi- tatlı bir dille, (uygun bir) lisanla İslam dininin telkin ediniz, anlatınız diye emretmiştir. İslam dini (öncelikle) tavır ve davranışımızla dinin sevdirelir hoş gösterilmesini; gönül hoşluğuyla, kendi rızasıyla herkese İslam dinini kabul ettirmeyi emretmiştir.

Çünkü İslam dini, "Dinde zorlama yoktur..."⁸ ayet-i kerimesiyle zorla, cebirle dini kabul ettirmeyi yasaklamış, her şeyi kolaylık ve

³ "Orada (cennette), (sonsuz) nimetler ve büyük bir mülk (hükümranlık) görürsün." İnsan, 76/20.

⁴ "Şüphesiz "Rabbimiz Allah'tır" deyip de, sonra dosdoğru olanlar var ya, onların üzerine akın akın melekler iner ve derler ki: "Korkmayın, üzülmeyin, size (dünyada iken) va'dedilmekte olan cennetle sevinin!" Fussilet, 41/30.

⁵ Fetih, 48/29.

⁶ Nahl, 16/125.

⁷ Ayette, Hz. Musa ve kardeşi Hz. Harun'a, Firavun'u imana davet noktasında bir yöntem tavsiye edilmektedir. Taha, 20/44.

⁸ Bakara, 2 /256.

yumuşaklık yoluyla gidip anlatmayı emretmiştir. İslam dini şeriat-ı mutahhara'nın ahkâmıyla temizlendikten sonra süslenerek inceleşip, putperestin katı, girilmez kalbine girip (onun) elde edilmesini emretmiştir.

Şemâil-i Muhammediye'yi okuyunuz. Hz. Muhammed (s.a.v)'in ahlâk-ı ilâhiyye ile ne kadar güzel süslenmiş ve ne kadar güzelleşmiş olduğunu görürsünüz. Hz. Muhammed (s.a.v), (herkesin seviyesine iner), yolda rast geldiği çocukları bile geçmeden durur, (onları) sever- okşardı. Dini ne olursa olsun bir istekle geleni, kendine sığınanı boş çevirmezdi ve “ *Boş çevirmeyiniz.* ” derdi. Ve bütün ashabı el ayak olmuş, üzerinde titrerken; işinde, hizmetinde bulunmayı başına konmuş bulunmaz bir devlet olduğunu bildiği ve herkes (etrafında âdeta pervâne) olduğu halde, ailesi kendi işini kendisi görüyor idi. O, fakirler ile beraber oturur, yemek yer ve yürürdü. En fakir kimsenin (bile) davetine gider, cenazenin arkasından yürürdü. Böylece her yerde İslam dininin ne olduğunu fiil ve davranışıyla anlatırdı.

Gelen konuğu, misafiri (sosyal statüsüne göre) ağırlardı ve “*Herkesi (sosyal statüsüne göre) ağırlayınız.*” derdi. Kendisini tanımayan ve İslam dininin yayılıp (genişlemesine) engel olmaya çalıştığını bildiği Dihye el-Kelbî⁹, huzur-u fahr-i âleme geldiği gün o mübarek yüzü, güler

⁹ Dihye b. Halife el-Kelbî (r.a.): Şam bölgesini vatan edinen Kelb kabilesine mensuptur. Hz. Peygamber'in Bizans Kralı Herakleios'a elçi olarak gönderdiği sahâbidir. Hz. Peygamber'e önemli hizmetlerde bulunan Dihye (r.a.), bir seriyyenin de komutanlığını üstlenmiştir. Cebraîl (a.s.)'in, Dihye (r.a.)'in suretine girerek Hz. Peygamber'e vahiy getirdiği konusu kaynaklarda ittifakla zikredilen bilgiler arasında yer almaktadır. Ölüm tarihi hakkında kesin bilgiye sahip olunamayan, Dihye(r.a.)'in Muâviye(ra) devrine kadar yaşadığı ifade edilmektedir. Bkz. Ebû Abdillâh Muhammed, İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, (Beirut: Dârul-Kütübî'l-İlmiyye, 1990), c. I, s. 199, 258, 264, c. IV, s.88, 249; Ebû Muhammed Abdülmelik, İbn Hişâm, *es-Siretu'n-Nebeviyye*, (thk. Mustafa es-Sekâ, Mısır: Şeriketu Mektebeti ve Matba'ati Mustafa el- Bâbî el-Halebî ve Evlâdihi, 1375/1955), c. II, s. 234, 607; Ebû C'afer Muhammed b. Cerîr, Taberî, *Târîhu't-Taberî*, (Beirut: Dâru't-Turâs, c. II, s.646, 649, c. III, s. 140, c. IV, s. 282; Muhammed, Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (İstanbul: İrfan Yayıncılık, 1990), c. I, s. 333, 343, 344-345, 346, 347. Müellif tarafından, “ Kendisini tanımayan ve İslam dininin yayılıp (genişlemesine) engel olmaya çalıştığını bildiği Dihye el-Kelbî ” şeklindeki tespit, Dihye r.a'nın Hz. Peygamber'e karşı tavrı ve yaklaşımı ile ilgili rivayetlerin dikkate alınmadığı görülmektedir. Bkz. Adem Apak, “Hz. Peygamber

yüzü, tatlı diliyle (kendisini) karşılayıp üzerine giydiği bürdeyi (hırkasını) çıkarıp altına serdiğini görür görmez, hemen Dihye el-Kelbî İslam dininin kutsiyetini anladı. Kelime-i şehâdet getirerek İslam dinini kabul etti. Efendi sen eğer güzel güzel Şemail-i Muhammediye'yi okur isen, İslam dininin ne olduğunu, sünnet-i Rasulillah'ın ne demek olduğunu anlarsın. İslam dinine bak, İslam dininin büyük adamı ve ikinci adil halifesi Hz. Ömer (r.a.)'a bir yahudi geldi ve peygamberin damadı, dördüncü halife Hz. Ali (Allah onu şereflendirsin) hazretlerinden alacağı olduğunu ve alıvermesini istedi. Hz. Ömer hemen (vakit geçirmeden) emir vererek Hz. Ali'yi getirtti ve Hz Ali'ye yahudi ile yan yana durmasını emretti. Davayı bitirdikten sonra Hz. Ali'ye dedi ki: “ Ya Ali! Yahudi ile beraber ayakta muhakeme edildiğin zaman yüzün ekşidi. Seni gücenir gördüm!” diye gönlünü almaya çalıştı. Hz. Ali: “ Evet, İslam şeriatı karşısında herkes bir ve eşit iken Ya Ömer! Senin beni, “ Ebû Talib'in oğlu Ali ” diye çağırman ve efendiliğimi katmayarak (soru) sorup muhakeme edilmem gerekirken, “*Yâ Ebâ Turâb! (Ey toprağın babası!)*” diye hitap edip, hata ettiğinden dolayı sıkıldım.” buyurdular. Bu derece hak gözetir bir dine, İslama taş atmak, dil uzatmak günahdır.

İslam, bıkip usanmadan dinin bütün insanları kurtaracağı ve mutluluk getireceği (gerçeğinin), tatlı dil, akıl ve hikmetle anlatılarak (insanların) ikna edilip inanmalarının sağlanmasını emreder.

İslam, dini sözle kalemle anlatmanın, ikna etmenin yolu varken kılıca el götürmeyi kan dökmeyi haram kılmıştır. İslam dini, İslamın nurunu söndürmek ve onun bünyesini yıkmak, Müslüman nüfusu yok etmek ve İslam ülkesini işgal etmek üzere saldıran düşmanlara karşı koymayı, cihadı emreder.

İslam, İslamın nurunun yayılıp aydınlatmasına ve insanların onun şerefiyle şereflenmesine engel olan hükümet ve hükümdara karşı cihat ederek, bu zulümleri ortadan kaldırmayı emreder. İslam dini,

(s.a.s)'in Bizans Kralına Gönderdiği Davet Elçisi Dihye b. Halfe el-Kelbî (r.a.)” *Diyanet* 233, (2010); 62-64.

cihadı; egemen olmak, vergi almak için değil, sadece (dünyadayken) ahirette(ki) esaret ve azaptan (müslümanları) kurtarmak üzere meşru kılmıştır.

İslam dini, Allah'ın varlığını, birliğini, islamiyetin büyüklüğünü göstermek ve insanlara yapılan zulüm ve işkenceyi kaldırıp adaleti tesis etmek için, cihadı farz kılmıştır.¹⁰ İslam dini, böyle büyük ve bütün insanları kurtaracak olan bir istek ve amaç uğrunda istemeyerek de olsa (zorunlu olarak yapılan mücadele neticesinde) kan dökülmesine müsaade etmiştir.

(Nitekim) İslam'a göre cihat: insanın hayatını kurtarmak için kangren olmuş eli kesilip geride kalan uzuvlarını kurtarılması, yaşatılması, acı ve ağrısını kesilmesi demektir. Cihat; ana-babanın toz kondurmadığı, üzerinde titrediği ciğer pâresi yavrusunun acısına, ağrısına gözyaşı dökerek ortak olup onu ameliyat ettirmesi (gibi)dir. İslam'a göre cihat, hasta olan bir sevdiğine (onun tedavisi için) acı, ağız buruşturucu ilaç vermek demektir.

İslam'a göre cihat, bütün sene bakıp yetiştirdiği bağ-bahçenin fazla filizlerini yaramaz dallarını kesip temizlemek demektir. İslam'a göre cihat, yanında bulunan evleri kurtarmak üzere yangın çıkan haneyi (gözden çıkararak) yıkıp, yangını bastırmak demektir. İslam'a göre cihat, denizde büyük boraya, fırtınaya tutulmuş kaptanın gemi ve yolcuyla kurtarmak üzere geminin yükünü denize atması demektir. İslam'a göre cihat, sürüyü kurtarmak üzere uyuza tutulmuş koyunu ayırıp tedavi etmek veyahut onu kesip atmak demektir. İslam'a göre cihat, katili kısas etmek demektir.

¹⁰ "Kim Allah'ın adını yüceltmek için savaşır, işte o kimse Allah yolundadır." Bkz. Buhârî, Cihad ve Siyer, 15, c. IV, s. 20, hadis no:2810, İlim, 45, c. I, s.36, hadis no:123; Müslim, İmaret, 42, c. III, s.1512, hadis no:42; Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, Tirmizî, Sünen, (thk. Ahmed Mumammed Şakir, Mısır: Şeriketu Mektebeti ve Matba'ati Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihi, 1375/1955), Fedâilü'l-Cihad, 16, c. IV, s.179, hadis no:1646.

(Cihat), işte böyle büyük ve dini bir maksadın elde edilmesi için cihat meşru kılınmıştır. Yoksa, İslam'a göre adam öldürmek, can yakmak, öksüz bırakmak, ev-bark yıkmak iyi ve güzel bir şeydir diye baştan ve doğrudan doğruya emrolunmamıştır.

İslam, ancak kan dökmeden uyuşup-anlaşmanın ve işin halledilmesinin mümkün olmadığı (durumlarda), işte o zaman (bir çıkış yolu olarak) cihada, savaşıma müsaade etmiştir. Çünkü İslam dini çaresiz kalanlara, sıkışarak ne yapacağını şaşırarak, yol bulamayan kimselere haramı mubah kılmıştır.

“Zaruretlar yasakları/haramları mubah kılar.”¹¹ sözü İslam dininin bozulmaz bir kuralıdır. İslam dini savaş esnasında eli silah tutmayan kadınlara, çocuklara, ihtiyarlara dünyadan el çekmiş havra, kilise ve manastırlara sığınan kimselere ilişilmemesini emretmiştir.¹² İslam dini, savaş esnasında silahını bırakıp eman dileyene dokunulmamasını emretmiştir.¹³

Yalnız bugün olduğu ve kulağımızla işitip gözümüzle gördüğümüz gibi, din düşmanları, Allah düşmanları birleşip mukaddes İslam dinini ortadan kaldırmak ve hazret-i Kur'an'ı çamurlar içine atmak üzere karadan, denizden saldırdıkları gün, kadın-erkek bütün müslümanların üzerine cihat farz-ı 'ayndır. İslam dini; İslam nüfusunu yok etmek, islamın haysiyetini ayaklar altına almak üzere saldırdıkları gün, malımız, canımız, evladımız bütün varımız ile karşı koyup savaşmayı,

¹¹ Bkz. Ahmet Cevdet, *Mecelle-i Ahkâm-i 'Adliye*, (İstanbul:, Matba'a-ı Osmaniye, 1300), mad. 21, s.26.

¹² “Resûlullah bir ordunun veya seriyyenin başına komutan tayin ettiği zaman, özellikle komutana, Allah'a karşı muttaki olmasını, beraberindeki Müslümanlara da hayır tavsiye eder ve sonra şunları söylerdi: "Allah'ın adıyla ve Allah'ın rızası için savaşın. Allah'ı inkâr eden kâfirlerle çarpışın. Savaşın, ancak ganimete hıyanet etmeyin, haksızlıkta bulunmayın, savaşta insanların organlarını keserek işkence etmeyin, çocukları öldürmeyin! ...” Bkz. Ebu Dâvud, Cihad, 90, c. III, s. 37, hadis no: 2613; İbn Mâce, Cihad, 38, c. II, s. 953, hadis no:2858; Müslim, Cihad, 2, c. III, s.1357, hadis no: 1731; Nesâî, Siyer,73, c. VIII, s. 55, hadis no:8627; Tirmizî, Birr, 18, c. IV, s. 325, hadis no: 1928.

¹³ “Eğer Allah'a ortak koşanlardan biri senden sığınma talebinde bulunursa, Allah'ın kelâmını işitebilmesi için ona sığınma hakkı tanı. Sonra da onu güven içinde olacağı yere ulaştır. Bu, onların bilmeyen bir kavim olmaları sebebiyledir.” Tevbe, 9/6.

cihadı emreder.¹⁴ İslam dini; Allah'ın kitabına, Hazret-i Kur'an'a uzanan kirli elleri ortadan kaldırmayı emreder.

İslam dini, İslam dinini çiğnemek ve minareleri yıkıp camileri kilise yapmak isteyen düşmanlara karşı kükremiş aslan gibi bastığı yerleri titretip yürümeyi emreder. İslam'a göre bütün varıyla, dünyalığıyla ortaya atılıp düşmanlara karşı durmayan kimse dini bütün Müslüman değildir. İslam dini, böyle bir günde nemiz var ise esirgemeyerek ortaya koyup savaşmayı emreder. İslam'a göre Ümmet-i Muhammed'in, din ve vatan uğrunda, Allah yolunda baba, dede, kardeş, oğul, torun şehit verip yas içinde bacalarından ah ve feryat (iniltileri) ve intikam sesleri (yükseldiği) böyle acı bir günde, ana-baba gününde; göğse kordon saat, yüzük, küpe, bilezik takıp süslenerek sokağa çıkmak ve eğlence yerlerine gitmek haramdır.

İslam dini böyle bir günde el ele verip baş başa kalıp düşünerek kardeşçe elbirliğiyle gönül birliği ile birleşip çalışmayı emreder.¹⁵ İslam'a göre böyle bir günde yana çekilmek, ayrılık gütmek, (birbirine) karşı durmak haramdır. Bu, düşmanın, din düşman(lar)ının, Allah'ın kâbesini yıkmak üzere gelen düşmanın ekmeğine yağ sürmek demek olduğundan haramdır.

İslam'a göre böyle bir günde, önceden olmuş-bitmiş şeylerden vazgeçerek ya da hiç olmazsa olanları sonraya bırakarak, islamın muhafazası için el birliğiyle, gönül birliğiyle düşmana karşı durmak farzdır. İslam'a göre böyle bir günde bir kenara çekilip, kendisine pay çıkarmaya çalışmak; İslam gemisinin dümenini kırmak, islamın

¹⁴ "Allah uğrunda hakkıyla cihad edin. O, sizi seçti ve dinde üzerinize hiçbir güçlük yükledi..." Hacc, 22/78.

¹⁵ "Mü'mininin mümine karşı durumu, birbirine sınıksız kenetlenmiş bina(nın taş ve tuğlaları) gibidir. Peygamberimiz bunu açıklamak için iki elinin parmaklarını birbirine geçirdi." Bkz. Buhari, Mezâlim, 6, c. III, s. 129, Hadis no:2446; Edeb, 36 c. III, s. 129, hadis no: 2446; Müslim, Birr, 17, c. IV, s.1999, hadis no: 2588; Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb en-Nesâî, *Sünen*, (Beyrut: Muessesetu'r-Risâle, 1421/2001), Zekat, 69, c. III, s. 62, Hadis no:2352; Tirmizî, Birr, 18, c. IV, s. 325, hadis no: 1928.

mukaddes bünyesine düşmanla bir olup el uzatmak demektir. Çünkü bir yana çekilip (tepkisiz kalmak), düşmana yardım etmek demektir.¹⁶ Allah korusun küfre yardım ise küfürdür. İslam dini; uzakta, dünyanın neresinde olursa olsun bir müslümanın malına, canın, ırzına ilişildiği ve el uzatıldığı işitilir işitilmez oraya koşup kurtarmayı emreder.¹⁷

İslam'a göre, müslümanlar kardeşirler¹⁸ ve bir gövdenin dalı-budağı, eli-ayağı (gibi)dirler. Nasıl ki, Allah korusun bir ayakta yılanlık çıkıp yanarak uykusuz kalındığı gibi bir müslümanın zulme, haksızlığa uğradığını işittiğin gün (kardeşinin) yardımına koşup, onu kurtarmayı emreder. İslam dinin birbirimizin elinden tutmayı ve yardım etmeyi emreder. (Çünkü) Allah (c.c.):” ..İyilik ve takvada yardımlaşınız...”¹⁹ buyurmuştur.

İslam dini, bugün yiyeceğini, soğuktan sıcaktan koruyacak giyecek ve yatacak (her) ne var ise hepsini gözden çıkarıp düşmana karşı durmayı emreder. İslam dini, düşman karşısında kurşundan yapılmış, (sabit) gülle gibi (sağlam) durmayı, yılmaz sarsılmaz bir yürekle karşı koymayı emreder.²⁰

İslam dini; Allah'tan gelen emir ve direktifleri neden, niçin demeyerek; düşünmeden başüstüne diyerek kabul edip, itaat etmeyi

¹⁶ “Hepiniz birer çobansınız ve göttüklerinizden sorumlusunuz.” Bkz. Buhârî, Nikâh, 1, c. VII, s. 31, hadis no:5200; Hadis-i şerifin lafız farklılıklarıyla zikredildiği kaynakların bazıları şunlardır: Bkz. Ebû Dâvûd, Harac, 1, c. III, s. 130, hadis no:2928; Müslim, İmâret, 5, c. III, s. 1459, hadis no:1829; Tirmizî, Cihat, 27, c. IV, s. 4, hadis no: 1705.

¹⁷ “Allah yolunda ok atmak, köle azat etmek gibidir.” Nesâî, Cihat, 22, c. IV, s. 288, Hadis no:4336; Hadis-i şerifin farklı lafızlardaki varyantları için bkz. Ebû Abdillâh Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, (Beyrut: Muessesetu’r-Risâle, 1421/2001), c. XXVIII, s. 247, hadis no: 17022; Tirmizî, Feâilü'l-Cihad,11, c. IV, s. 174, hadis no: 1638.

¹⁸ “Mü'minler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin.” Hucurât, 49/10:

¹⁹ Mâide, 5/2.

²⁰ “Hiç şüphe yok ki Allah, kendi yolunda, duvarları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever.” Saff, 61/4.

emreder. İslam dini, başa geçip emir veren siyah Habeşi köle dahi olsa ona itaati emreder.

Bil ki, İslam dininin temeli ve düzeni itaattir. İslam dini Allah'a peygambere itaati emreder. *İslam* dini, Ulu'l-Emr'e, halife hazretlerine, tayin buyurdukları komutana, ulemaya itaat edip yap dediklerini, meşru olarak yap dediğini, yerine getirmeyi emreder.

İslam'a göre, padişah yeryüzünde Allah'ın gölgesidir.²¹İslam dini, Ulu'l-Emr'e, padişaha, tayin ettiği komutana, eli altındaki ahaliye, komutası altındaki askere karşı (tıpkı) babanın oğluna davrandığı gibi davranılmasını emreder.

İslam dini, kellesini koltuğu altına alıp din düşmanına karşı giden kahramanların, bize emanet edip bıraktığı ailelerine yardım etmeyi, (onlara) göz-kulak olunup bakılmasını emreder. İslam dini; dinin (ulvi değerlerin) bekçiliğini yapmak,, Allah-vatan uğrunda, ölmeden mezara girmiş gibi yerin altında, siperde, düşman ateşi altında, karakolda, ayağı suda, başı yağmur altında cehennem ateşi gibi fişkırان ve cehennemi andıran gürültülü gülleler karşısında Allah'a sığınıp top-tüfek atan gazi aslanlara, İslam dininin bekçilerine yiyecek giyecek yetiştirmeyi emreder.²²

İslam dini, böyle fedakârca, canını dişine takarak, dünyadan el çekip şehadeti göze alarak düşmanın yandan, önden, üstten yeri-göğü

²¹ Bu rivayetin mevkuf olduğu ve hadis ilmi erbabınca zayıf kabul edildiği ifade edilmektedir. Bkz. Ebû Bekr Ahmed b. el-Huseyn el-Beyhaki, *Şu'abü'l-İmân*, (Beyrut: Mektebetu'r-Ruşd, 1423/2003), c. IX, s. 475, hadis no: 6984; Beyhakî, c. IX, s. 480, hadis no: 6991.

²² "Allah Teâlâ bir ok sebebiyle üç kimseyi cennete koyar: Hayır ve sevap umarak o oku yapan sanatkârı, bu oku Allah yolunda atanı, oku atana yardımcı olanı...", Nesâi Hayl, 9 c. IV, s. 318, Hadis no:4404; Ebû Bekr b. Ebî Seybe, *el-Musannef fi'l-ehâdis ve'l-Âsâr* (Riyâd,-, Mektebetu'r-Ruşd, tsz.), c. IV, s. 215, hadis no: 19433; Hadis-i şerifin lafız farklılıklarıyla zikedildiği kaynakların bazıları şunlardır: Beyhakî, c.X, s. 368, hadis no: 20975; Ebû Dâvûd, Cihad, 24, c. III, s.13, hadis no:2513; İbn Mâce, Cihad, 19, c. II, s. 940, hadis no:2811; Tirmizî, Fedâilul-Cihad, 11, c. IV, s. 174, hadis no: 1637.

sarsan ve birbirine katan uğultu arasında dolu gibi yağdırdığı kurşuna, ateşe karşı Allah Allah diye yürüyen gazilere, din ve vatan bekçilerine (evdeki) yorgandan-yataktan çarşafı çıkarıp (onu) sargı yapmayı emreder.²³

İslam dini; bir taraftan eli-ayağı donduran aşırı soğukta, karda, buzda düşman ateşi karşısında (mücadele edenlere), diğer taraftan da içecek suyun bulunmadığı, cehennem gibi sıcakta, çölün kızgın kumlarında, güneş altında, düşman gölgesi altında din düşmanları, Allah düşmanları ile savaşıp, mücadele edenlere yemeyip, (yedirmeyi) giymeyip (giydirmeyi) onlara (ulaş) gereken yardımın yetiştirilmesini emreder.²⁴ Çünkü (İslam), dini uğrunda canlarını feda edenlere, gazilere; günlerce, senelerce yatak yüzü, aile yüzü görmeksizin gece-gündüz gözlerini kırpmadan deniz üstünde mesai yapan, düşman ateşi karşısında omuz omuza, göğüs göğse çarpışan şu mübarek (insanlara); yiğitlere, gazilere elden gelen her (türlü) fedakârlığı esirgemediğini yapmayı emreder. *İslam'a göre*, dini uğrunda elinde, dilinde, gönlünde olanı, varını-yoğunu vermeyen, dini bütün (bir) müslüman değildir.

Binlerce kardeşin gözünün önünde Allah yolunda, din ve vatan uğrunda seve seve tatlı canlarını verip Allah'a kavuşup dururken, senin bir tarafta gölge altında, (sıcak) yatağında ailenle beraberken; "neyim var, neyim kaldı ki vereyim." deyip durman, omuz silkmek İslam nazarında duygusuzluktur ve pek çirkindir. Öyle ise okumak üzere gurbete giden oğlunu gece gündüz düşünüp üzülmek (ona) para,

²³ " Kim Allah yolunda bir askeri donatırsa, bizzat gaza yapmış olur. Kim, gazaya çıkan bir askerin arkada bıraktığı ailesini iyilikte bulunarak himaye ederse, o da bizzat gaza yapmış olur." Bkz. Buhârî, Cihad, 38, c.IV, s. 27, hadis no: 2843; Ebû Dâvûd, Cihad, 21, c. III, s.12, hadis no: 2509; Müslim, İmâret, 38, c. I, s. 305, hadis no: 4374; Nesâî, Cihad, 40, c. III, s. 12, hadis no: 2509; Tirmizî, Fedâilu'l-Cihad, 6, c. III, s. 221, hadis no: 1628.

²⁴"Sadakaların en değerli ve en kıymetlisi, Allah yolunda çarpışan mücahide bağışlanan çadır gölgesi veya Allah yolunda çarpışan mücahide hizmet edecek hizmetçi ya da Allah yolunda çarpışan mücahidin bineceği bir binittir." Bkz. Tirmizî, Fedâilul-Cihad, 5, c. IV, s. 168, hadis no: 1627.

yiyecek, giyecek gönderdiğin gibi karada ve denizdeki din(i değerlerin) bekçileri (olan) gazileri de gönlünden çıkarmayarak düşünmen ve dışından tırnağından arttırıp (onlara) göndermen farzdır. Din yolunda savaşıp çarpışan gazilerin elbisesini dikmek, çorabını dokumak, sargı hazırlamak, yara sarmak, hasta bakmak gibi işler mukaddestir ve kadınlar için dini bir vazifesidir.²⁵

İslam, düşmanların İslam'ın bünyesini yıkmak, Kuran'ı ortadan kaldırmak üzere saldırdıklarında, (gerektiğinde) muvahhit olmayan, müşrik bir devletle (bile) düşmana karşı işbirliği ve ittifaka müsaade etmiştir.²⁶ İslam dini, dine inanıp tanımayan bir adam, bir ordu ile İslam ordusunun muzaffer ve mansur kılınacağını müjdelemiştir.²⁷ Hz. Allah Kur'an'da, İslam'ı kendisi koruyup muhafaza edeceğini müjdelemiştir.²⁸ Hz. Allah görmediğimiz ve bilmediğimiz bir ordu ile İslam ordusunu muzaffer kılacağını müjdelemiştir.²⁹ Hz. Allah sabredenlerle beraber olduğunu müjdelemiştir.³⁰ Hz. Allah, darlık ve sıkıntının arkasından genişlik, bolluk ve kolaylığın geleceğini müjdelemiştir.³¹

İslam dini, (sıkıntılara) katlanarak göğsünü geren, kurşun gibi birbiriyle kenetlenenleri muzaffer kılacağını müjdelemiştir.³² İslam dini,

²⁵ “Hz. Peygamber (a.s.) Ümmü Suleym'i harbe götürürdü. Peygamberimiz harbe gittiği zamanlarda beraberinde Ensardan bazı kadınlar da bulunurdu. Bunlar su taşır ve yaralıları tedavi ederlerdi.” Bkz. Tirmizî, Siyer, 22, c. III, s. 191, hadis no: 1575. Müellifin risalesinde hadis-i şerifin devamı olarak zikrettiği “و يعني الجيش ميمنة وميسرة” şeklindeki bir ifade araştırılan kaynaklarda yer almamaktadır.

²⁶ Müellifin, zikrettiği “إنا لا نستعين بمشرك إلا عند ضرورة و ثوق به” şeklindeki bu rivayete kaynaklarda rastlanamamıştır.

²⁷ “Şüphesiz Allah bu dini fasık ve facirlerle güçlendirir.” Bkz. Buhârî, Cihad, 180, c.IV, s. 72, hadis no: 3062; Müslim, İman, 47, c. I, s. 105, hadis no: 111.

²⁸ “Şüphesiz o Zikr'i (Kur'an'ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz.” Hicr, 15/9.

²⁹ “Hani o arkadaşına, “Üzülme, çünkü Allah bizimle beraber” diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz birtakım ordularla onu desteklemiş, böylece inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı.” Tevbe, 9/40; Enfâl, 8/17.

³⁰ Bakara, 2/153, 249; Enfâl, 8/46.

³¹ “Şüphesiz güçlkle beraber bir kolaylık vardır. Gerçekten, güçlkle beraber bir kolaylık vardır.” İnşirâh, 94/5-6.

³²Saff, 61/4.

sıkıntıya katlanıp cihat eden az askerin, çok askere galip geleceğini müjdelemiştir.³³ Hz. Allah kendisine sığınıp çalışanlara³⁴ yetişip kurtaracağını vaad etmiştir.³⁵

Elhamdülillah, biz Allah'ın has kulları Müslümanlar, kalbimize silinmez yazı ile yazılmış göğsümüze yerleşmiş bir imanımız vardır ki, o da Allah'ın yazmadığı (bir şeyin) başımıza gelmeyeceği ve Allah'ın dileyip yazdığından (da) kaçınılmaz. (olduğu gerçeğidir).³⁶ Ve biz ölümden kaçılmayacağını bilir ve ona iman ederiz. Gün gelip ecel saatini çaldığında nereye girsek, nerede gizlensek ve kime sığınırırsak sığınalım kaçınılmaz ölüm gelip bizi bulacaktır.³⁷ Bir gün değil, bir dakika (bile daha) çok yaşamanın imkânı yoktur.³⁸ Öyle ise tatlı ve her şeyden kıymetli olan canı, Allah yolunda din ve vatan uğrunda verip cenneti satın almak elbette ki (daha) hayırlı ve kârlıdır.Hz. Allah, islam dinini korumak ve yüceltmek üzere can verip şehit olanların durağının cennet olduğunu müjdelemiştir.³⁹

İslam dini, Allah yolunda can veren şehidin, vücudundan ilk kan damlası akar akmaz (onun) amel defterindeki günahlarının silineceğini müjdeler. İslam dini, yarın kıyamet gününde, hepimizin toplanıp bir araya geleceği mahşer gününde, şehidin vücudundan akan kan (henüz) dinmemiş ve mis gibi kokarak damlar olduğu halde Allah'ın huzuruna

³³ "...Allah'ın izniyle büyük bir topluluğa galip gelen nice küçük topluluklar vardır." Bakara, 2/249.

³⁴ "Bizim uğrumuzda cihad edenler var ya, biz onları mutlaka yollarımıza iletacağız. Şüphesiz Allah, mutlaka iyilik yapanlarla beraberdir." Ankebût, 29/69.

³⁵ "Onu beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah, her şeye bir ölçü koymuştur." Talâk, 65/3.

³⁶ "De ki: "Bizim başımıza ancak, Allah'ın bizim için yazdığı şeyler gelir. O, bizim yardımcımızdır. Öyleyse müminler, yalnız Allah'a güvensinler." Tevbe, 9/51.

³⁷ "Nerede olursanız olun, ölüm sizi bulur; hattâ isterseniz sağlamlaştırılmış yüksek kalelerde olun..." Nisâ, 4/78.

³⁸ "Her milletin belli bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi, ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler." Yunus, 10/49; A'râf, 7/34; Nahl, 16/61.

³⁹ "Şüphesiz Allah, müminlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. Artık, onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler ve ölürler." Tevbe, 9/111.

çıkacağını müjdelemiştir.⁴⁰ İslam dini, cennetin en güzel yerini, köşklerini, en büyük makamını cihatta; karada-denizde Allah yolunda can verip şehit olanlara hazırladığını müjdelemiştir.⁴¹ İslam dini, cennetin, kılıcın gölgesi altında olduğunu ve kılıcın cennet kapısının anahtarı olduğunu haber vermiştir. İslam şeriatı, şehitlere cennet kapısı önünde yeşil kubbe altında sabah-akşam cennetin yemekleri geldiğini (ve) onların Allah'ın özel misafirleri olduğunu müjdelemiştir. İslam dini, Allah yolunda can veren şehidin, hayata gözlerini yumarken ancak karınca ısırığı kadar bir acı-ağrı duyacağını müjdelemiştir. İslam dini, karada-denizde din ve vatan uğruna can veren şehidin, ailesinden ve sevdiği kimselerden yetmiş kişiye şefaateceğini müjdelere. Hulasa, değersiz olan, er ya da geç tükenecek olan canın ile cenneti, Allah'ın rızasını satın almış olacaksınız. Aldanmış değil kazanmış olacaksınız ve bu alışverişte çabuk bozulan (bir) meyve ile kıymetli mücevherat satın almış gibi kazanmış olacaksınız. Bozulan, geçici, fani (olan) dünya (hayatı) ile ahireti, cenneti satın almış olacaksınız. Bu pazar ve pazarlıkta şüphesiz (sen) kazanacaksınız. Burada ve bu noktada şüphe eden, inanmayan fasıktır.

İslam'a göre, Allah yolunda, vatan uğruna can veren şehide Allah'ın bu has kuluna öldü demek yasaktır. Şehidin yiyeceği, rızık ayağına gelir, o yaşıyor (gibi) Allah'ın misafiridir.⁴² İslam'a göre, dini

⁴⁰ "Allah yolunda yaralanan hiçbir yaralı yoktur ki, kıyamet günü, yarası kanıyor olarak gelmiş olmasın, bu kanın rengi kan renginde, kokusu da misk kokusundadır." Bkz. Nesaî, Cihad, 23, c. IV, s. 289, hadis no: 4340; Lafız farklılığıyla birlikte Bkz. Tirmizî, Fedâilu'l-Cihad, 21, c. IV, s. 184, hadis no: 1656. Hadis-i şerifte "يَتَعَبُّ" şeklinde geçen ifadenin müellif tarafından sehven "يَتَعَبُّ" şeklinde aktarıldığı düşünülmektedir.

⁴¹ "Cennette yüce Allah'ın kendi yolunda cihad edenler için hazırladığı yüz derece vardır. Bunlardan iki tanesinin arasındaki mesafe ise gökle yer arası kadardır" buyurdu. Bkz. Buhârî, Cihad, 180, c.IV, s. 72, hadis no: 3062; Ahmed b. Hanbel, c. XIV, s. 143, hadis no: 8419.

⁴² "Allah yolunda öldürülenleri sakın 'ölüler' saymayın. Bilakis, onlar, Rableri katında diridirler, rızıklandırılmaktadırlar." Âli İmrân, 3/169. Müellifin risalesinde zikrettiği hadis-i şeriflerden birisi de Hz. Peygamber'in, ayetin "rızıklandırılmaktadırlar" kısmına ilişkin bir açıklama sadedindeki şu sözüdür: "Şehitlerin ruhları yeşil kuşların içlerindedir. Onlar için arşta kandiller asılmıştır. Onlara Rableri bir bakar ve "Bir şey arzuluyor musunuz?" diye sorar. Onlar: "Ne arzulayalım ki, cennette istediğimiz yerde dolaşıyoruz" derler. Bu soru üç kez tekrarlanır, onlar da kendilerine soru sorma işinin

yüceltmek üzere karada-denizde, bir saat karakolda nöbet beklemek; geceli-gündüzlü senelerce kulluk etmekten daha üstündür. İşte cihadın ne olduğunu, niçin emredildiğini müslümanların Allah yolunda, vatan uğrunda nasıl çalışması gerektiğini; şehitlik ve gaziliğin ne kadar büyük bir rütbe olduğunu, Yüce Allah'ın beni başarılı kılmasını dileyerek Kürsi-i İslam'dan ancak (söyleneceklerin) yüzde otuzunu söyledim, yazdım sanırım.

(Söylediklerimde) yerden göğe kadar haklı olduğumu anlatmak üzere gösterdiğim kaynakları ve dayandığım delilleri ki, (onlar) ayet ve hadislerdir. Birazını şuracıkta⁴³ yazıyorum. Kusurum varsa Allah'ın affı ve keremine sığınıyorum.

Kaynakça

- Ahmet Cevdet, *Mecelle-i Ahkâm-i 'Adlîye*, İstanbul: Matba'a-ı Osmaniye, 1300.
- Apak, Adem, "Hz. Peygamber (s.a.s)'in Bizans Kralına Gönderdiği Davet Elçisi Dihye b. Halfe el-Kelbî (r.a.)" *Diyanet* (233), Mayıs, 2010, s. 62-64.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Huseyn (v. 458/1066), *Şu'abü'l-İmân*, Beyrut: Mektebetu'r-Ruşd, 1423/2003.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail (v. 256/870), *el-Câmiu's-Sahîh*, Beyrut: Dâru Tavkî'n-Necât, 1422/2001.
- Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, (v. 275/889), *Sünen*, Beyrut: el-Mektebetu'l-Asriyye, tsz.
- Hamîdullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, İstanbul: İrfan Yayıncılık, 1990.
- İbn Hanbel, Ahmed b. Muhammed, (v. 241/855), *Müsned* Beyrut: Muessesetu'r-Risâle, 1421/2001.
- İbn Hişâm, Ebû Muhammed Abdülmelik (218/833), *es-Sîretu'n-Nebeviyye*, thk., Mustafa es-Sekâ, Mısır: Şeriketu Mektebeti ve Matba'ati Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihî, 1375/1955.

birakılmayacağını görünce: "Ey Rabbimiz! Ruhlarımızı cesetlerimize iade etmeni, böylece senin yolunda tekrar öldürülmemizi mümkün kılmanı diliyoruz" derler..." Bkz. Müslim, İmâret, 38, c. I, s. 305, hadis no: 4374; Ahmed b. Hanbel, c. IV, s. 220, hadis no: 2390.

⁴³Müellifin zikrettiği ayet ve hadisler, bağlamın imkân verdiği ölçüde sadeleştirilen metin içerisinde dipnotlarla gösterilmiştir.

- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid (v. 273/887), *Sünen*, thk. M. Fuâd Abdalbâkî), Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-'Arabiyye, tsz.
- İbn Sa'd, Ebû Abdillâh Muhammed, (230/845), *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1990.
- Muslim, Ebû Huseyn b. Haccâc el-Kuşeyrî (v. 261/875), *es-Sahîh*, thk. M. Fuâd Abdalbâkî), Beyrut: Dâru-İhyâi't-Turâsi'l-'Arabiyye, tsz.
- Nesâî, Ebû Abdirrahman Ahmed b. Şu'ayb (v. 303/915), *Sünen*, Beyrut: Muessesetu'r-Risâle, 1421/2001.
- Öztürk, Kazım, *Türk Parlamento Tarihi II. Dönem, (1923-1927)*, Ankara: T.B.M.M Vakfı Yay, 1995.
- Taberî, Ebû Cafer Muhammed b. Cerîr, (310/922), *Târîhu't-Taberî*, Beyrut: Dâru't-Turâs, tsz.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, (v. 279/892), *Sünen*, tah. Ahmed Muhammed Şakir, Mısır: Şeriketu Mektebeti ve Matba'ati Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihi, 1375/1955.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed (v. 235/829), *el-Musannef fi'l-ehâdis Ve'lâsâr*, Riyâd: Mektebetu'r-Ruşd, tsz.